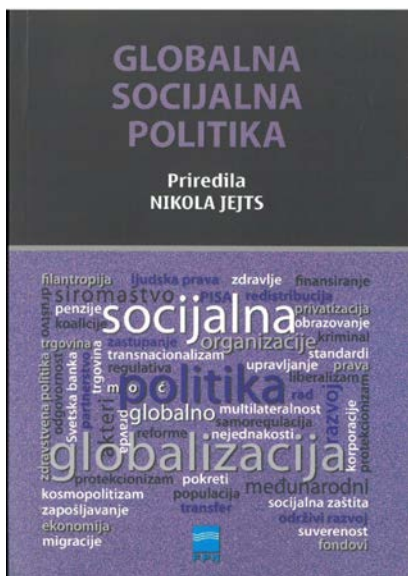

УДК 304(049.3)

DOI:<https://doi.org/10.22182/sp.22020.6>

Приказ

*Данијела Павловић**

Никола Јејтс, *Глобална социјална политика*,
Факултет политичких наука,
Универзитет у Београду,
2017.

Т р а д и ц и о н а л н о ,
социјална политика била је
предмет државних и не-
владиних активности унутар
једне земље, које су конци-

* Факултет политичких наука, Универзитет
у Београду, danielapavlovicfpn@gmail.com

пиране да утичу на слободно тржиште у интересу социјалне заштите. У садашњој фази светског економског развоја активности социјалне политике које су се анализирале у оквиру једне земље, попримају наднационални и транснационални карактер. Књига Глобална социјална политика коју је приредила Никола Јејтс, преиспитује и идентификује најважније ставке, дебате и активности у глобалној социјалној политици, као и области академског и практичног проучавања и истраживања. Написана од стране међународног тима водећих аналитичара социјалне политике, Глобална социјална политика представља обухватан и приступачан увид у савремену глобалну социјалну политику. Ова књига приказује теоријску перспективу, која ће помоћи да се боље разуме комплексан процес који одређује људско благостање у будућности. Истраживани су различити приступи у глобалној социјалној политици који теже да одговоре на питања „шта“, „ко“, „зашто“ и „како“. Књига се састоји од уводног поглавља под називом *Концепт глобалне социјалне политике* и два главна дела,

Контексти, институције, актери и Области и изазови политика.

У првом поглављу под називом *Концепт глобалне социјалне политике* уводи се појам глобалне социјалне политике као посебне научне дисциплине и аутор пружа увертиру за наставак разумевања и читања књиге. Јејтс тврди да „глобална социјална политика није само посебна научна дисциплина; она је истовремено и „жива“ политичка пракса“ (20. стр). Она се састоји од различитих актера и институција који се крећу од владе, преко великих бирократија, до невладиних организација, па све до организација које заступају различите интересе у социјалнополитичким иницијативама. Неопходно је да се лоцира глобална социјална политика у времену и простору, али са друге стране глобална социјална политика се манифестује на разне начине у различитим регионима и државама. Као пример, аутор наводи разликовање афричких земаља од држава Источне Азије, које се опет разликују од држава Северне Америке. На основу тога, аутор истиче да „глобална социјална

политика одражава просторно неједнаке исходе економских и политичких процеса међународних интеграција, укључујући и начине којима је међуповезаност између људи, држава и територија преобликована од стране глобалне социјалне политике“ (21. стр).

Остатак књиге је подељен на два дела. Први део, *Контексти, институције, актери*, бави се: глобалним сиромаштвом и неједнакостима; глобалним и регионалним друштвеним управљањем; пословањем и глобалном социјалном политиком; међународном трговином и благостањем. Указује се да не постоји сагласност о томе који су најефикаснији начини за смањење глобалног сиромаштва и неједнакости. Са једне стране, свеобухватне социјалне политике пажљиво су формулисане у складу са економским политикама, међутим, са друге стране, постоје супростављени интереси и неравноправни односи моћи који условљавају интезивне политичке сукобе приликом формулисања тих политика. Према највећем броју стандардних мера и даље велики део глобалног

становништва живи у сиромаштву, док је глобална неједнакост већа него икада. Један од значајних фактора који утичу на развој глобалне социјалне политике јесте и социјално управљање, које се у књизи објашњава као „фрагментирани систем“ (86.стр) борбе и такмичења између различитих актера политике. Разна регионална удружења држава ојачавају и представљају један од праваца реформи социјалне политике. Глобална социјална политика током последње две деценије значајно се приближила интересима пословања. Немогуће је разумети правац глобалне социјалне политике без разумевања „директног и индиректног утицаја пословних интереса“ (116. стр). Она би требало да одговори на ризике који приватни сектор креира за грађане и тако побољша њихов положај у друштву.

Један од главних циљева глобалне социјалне политике јесте и међународна трговина чије регулисање је у интересу друштвеног благостања. Поред тога што економисти преферирају слободну трговину, у пракси, међународна трговина подразумева преговоре и

сарадњу између држава код којих постоји значајна разлика у утицају и моћи. У књизи се наводи да однос између међународне трговине и држава благостања није праволинијски, већ економска глобализација негативно утиче на државу благостања, „пошто компетенција коју креира између држава води ка трци до дна у области социјалних услуга“ (134. стр). Међународна трговина може обезбедити средства која омогућују раст земаља у развоју, међутим, исходи могу довести до повећавања неједнакости на глобалном нивоу. Због тога се инсистира на преговоре који ће одговорати потребама сиромашних и неразвијених земаља. Најзначајнији споразум Светске трговинске организације који се односи на услуге благостања је ГАТС који идентификује четири начина обезбеђивања услуга: 1) прекогранична трговина 2) потрашња у иностранству 3) комерцијално присуство 4) кретање физичких лица.

Области и изазови политика, представља други део књиге који покушава да објасни утицај глобалне социјалне политике у области рада, здравствене

политике, пензија и социјалне заштите, образовне политике, популационе политике и у области борбе против криминала. Што се тиче глобалне социјалне политике у области рада, иако скоро 100 година води Међународна организација рада, њу креира много већи број јавних и приватних актера. Одсуство активности држава на побољшавању радних услова и права радника, друштвене групе, попут синдиката настављају да инсистирају на унапређењу хуманије глобалне политике рада. Велика пажња у књизи се посвећује корпоративној саморегулацији (корпорација утврђује и прати сопствена правила) која има за циљ да побољша услове рада. Поред заштите на раду, здравље је највећи изазов глобалне социјалне политике. Детерминанте здравља према Светској здравственој организацији су: 1) фактори индивидуалног животног стила; 2) социјалне мреже и мреже у заједници; 3) општи социјално – економски, културни и еколошки услови. У књизи је наведено да „неједнак приступ здравственој заштити је главни елемент глобалних здравствених неједнакости“ (183. стр),

а решавање проблема у здравственом систему може да се постигне запошљавањем здравствених радника.

Што се тиче пензијске реформе, у књизи се говори као о креирању политике на националном нивоу, али огроман ефекат на државу благостања има управо глобална пензијска политика. Поред већ наведених система, глобализација значајно продире и у националне образовне системе, на основу које је формирана и „глобална образовна политика“. Аутор наводи четири глобалне образовне политике: 1) „природа и последице мењања улога најважнијих међународних организација у области образовања; 2) експанзија амбициозног и далекосежног програма глобализације образовне политике, ОЕЦД-овог Међународног програма процене ученичких постигнућа (ПИСА); 3) интензивирање мобилности студената на међународном нивоу; 4) промовисање приватизације образовних дискурса и пројеката од стране Групе Светске банке“ (232-233. стр). Поменуте организације не утичу директно на националне

политике образовања, већ индиректно вршећи утицај на њихове циљеве и управљање.

Када се говори о глобалном сузбијању криминала, слика постаје све комплекснија и изазовнија. Глобално сузбијање криминала може имати различите форме, и неолибералне и социјал-демократске, како се наводи у књизи. Неолибералне су под утицајем америчких концепција слободног тржишта и индивидуалне одговорности, док социјал-демократске више фаворизију Уједињене Нације и Европску унију. И на крају, посебна пажња се посвећује једном од најранијих примера глобалне социјалне политике, а то је популациона политика. Теорија о прекомерном броју људи нужно маскира праве корене сиромаштва, неједнакости и деградације човекове животне средине. Може се сматрати да популациона политика има за циљ да минимизира редистрибуцију и ограничи социјална права, закључује аутор.

Веза између глобализације и социјалне политике се све брже развија, зато је образложење теоријских и идеолошких оријентација

у овој књизи од значаја за савремену социјалну политику у којој се и огледа њен научни допринос. Ова књига је анализирала бројне промене у глобалној социјалној политици и то у различитим областима политике. Поред научног доприноса, још је важнији практични допринос, а то је идентификовање изазова у савременој социјалној политици и постављање у глобални оквир анализе и акције.

* Овај рад је примљен 12. маја 2020. године, а прихваћен на састанку Редакције 20. августа 2020. године.